

Wolny Jazdów
2 marca 2026 roku

LIST OTWARTY

**do Parlamentarzystek i Parlamentarzystów Rzeczypospolitej Polskiej
w sprawie kondycji organizacji społecznych i przyszłości infrastruktury obywatelskiej
na przykładzie Wolnego Jazdowa w Warszawie**

Szanowne Parlamentarzystki,
Szanowni Parlamentarzyści,

zwracamy się do Państwa jako społeczność sąsiadującego z Sejmem RP Wolnego Jazdowa.

Wolny Jazdów to zielona enklawa z 26 domkami fińskimi – mieszkalnymi i otwartymi od 13 lat. To miejsce, w którym organizacje pozarządowe prowadzą działania społeczne, kulturalne, ekologiczne, edukacyjne, artystyczne i obywatelskie. Wolontaryjnie budujemy największy w Polsce oddolny dom kultury i edukacji. Średnio w jednym roku odbywa się tu 4 tys. wydarzeń, które przyciągają ponad 100 tys. osób odwiedzających. Działania domków opierają się na zaangażowaniu średnio 20 osób wolontariackich, generując ponad 4,5 tys. godzin pracy¹.

Osiedle Jazdów było pierwszym osiedlem mieszkaniowym w powojennej Warszawie. To właśnie tu, w 1945 roku, miasto "rodziło się na nowo", na Jazdowie, w drewnianych domkach, zapewniając dom tym, którzy projektowali nową, podnoszącą się z gruzów Warszawę – osobom pracującym w Biurze Odbudowy Stolicy.

Prowadzimy miejsce otwarte i rozpoznawane na mapie Europy, doceniane na arenie międzynarodowej. W 2021 roku nasza społeczność otrzymała wyróżnienie Komisji Europejskiej za wyjątkowe zaangażowanie w ochronę i rozwój wspólnego europejskiego dziedzictwa w konkursie European Heritage Awards. Fenomen Osiedla Jazdów jest przedmiotem licznych badań naukowych – licencjatów, prac magisterskich, doktorskich czy projektów badawczych i studenckich².

Jazdów to nie zespół domków z ogródkami. To infrastruktura społecznej odporności budowana w praktyce. Nie jesteśmy wyjątkiem. Jesteśmy przykładem.

¹ Przykładowe dane pochodzą z naszego Systemu Obsługi Wolontariatu – Związku Stowarzyszeń Partnerstwa Otwarty Jazdów realizującego projekt rozwoju wolontariatu przy wsparciu Narodowego Instytutu Wolności

² <https://sites.google.com/jazdow.pl/osiedlejazdow-bialaksiega/prace-naukowe>

Dziś znaleźliśmy się w punkcie kryzysowym, nie tylko jako miejsce czy infrastruktura, lecz przede wszystkim jako społeczność ludzi, którzy od lat wkładali swoją energię i czas w budowanie spokojnych, stabilnych i odpowiedzialnych działań w swoich organizacjach. Piszemy do Państwa, ponieważ dziś funkcjonujemy na granicy wytrzymałości, a wielu z nas – na granicy rezygnacji.

Wolny Jazdów jako sygnał systemowy

Wolny Jazdów to wspólne wartości – otwartość, ciągłość i współdziałanie. To przestrzeń samopomocy, działań międzypokoleniowych, edukacji obywatelskiej, współzarządzania, wspierania lokalnych inicjatyw, niekomercyjnej kultury i innowacji społecznych. Bierzemy odpowiedzialność za wspólne dziedzictwo - zabytkowe drewniane domki i otaczające je ogrody.

Społeczność Wolnego Jazdowa tworzy kilkadziesiąt organizacji pozarządowych działających w oparciu o:

- wolontariat i pracę społeczną,
- darowizny prywatne,
- granty publiczne – samorządowe, krajowe i europejskie,
- niestabilne finansowanie projektowe.

Dialog to podstawowe narzędzie, którym się posługujemy i którym staramy się inspirować naszych partnerów – w tym także władze m.st. Warszawy. Chcemy działać i wspólnie rozwijać to unikatowe miejsce. Po wielu latach niepewności spowodowanych krótkimi umowami najmu lub koniecznością użytkowania lokali bezumownie, w latach 2019-21 doprowadziliśmy do podpisania 5-letnich umów najmu. Przez ostatnie dwa lata prosiliśmy w mowie i piśmie o wspólną pracę na rzecz wypracowania takich warunków najmu, które pozwalają na stabilną działalność i bezpieczną przyszłość Jazdowa. Miesiącami listy, pisma i wiadomości pozostawały bez odpowiedzi.

We wrześniu 2025 roku doprowadziliśmy do spotkania z władzami Warszawy. Przedstawiliśmy nasze potrzeby oraz wysłuchaliśmy propozycji Urzędu Miasta. Na koniec listopada przedłożyliśmy kompleksową, wieloletnią wizję działania Wolnego Jazdowa. Pomimo deklarowanej gotowości dialogu, do realnego procesu współtworzenia rozwiązania znowu nie doszło – skończyło się na wysłuchaniu stron. Urząd Miasta forsuje obecnie warunki najmu oznaczające wzrost czynszów sięgający ponad 236%. Sumaryczne czynsze to obecnie około 162 000 zł rocznie. Od teraz ma to być 381 000 zł.

Z dnia na dzień organizacje społeczne mają wygenerować 219 000 zł dodatkowych środków. Stanowi to dla nas ogromny problem i potencjalną rezygnację z części działań. Dla niektórych organizacji będzie się to wiązało z zakończeniem funkcjonowania i opuszczeniem Jazdowa ze względu na niemożliwość podołania tak drastycznym podwyżkom czynszów.

Gdybyśmy byli komercyjnymi firmami, nikt nie miałby wątpliwości, że taki wzrost kosztów oznacza natychmiastowe zamknięcie działalności. Z jakiegoś niewytłumaczalnego powodu oczekuje się od organizacji społecznych wygenerowania dodatkowych środków, które musiałyby pochodzić z darowizn, grantów lub ze zwiększenia odpłatności za działania społeczne. Jedyną możliwością obniżki czynszu, jaką proponują władze miasta, jest... otrzymanie dotacji od samego urzędu. Uważamy, że stabilność infrastruktury społecznej nie powinna być konkursem o przetrwanie.

Niezależnie od lokalnych argumentów przedstawianych przez władze samorządowe, ta sytuacja ujawnia problem szerszy niż jedna decyzja administracyjna. Ujawnia kruchość modelu funkcjonowania organizacji społecznych w Polsce. I na to również chcielibyśmy zwrócić Państwa uwagę.

W Warszawie przyjęto obecnie jednolitą stawkę najmu dla organizacji pozarządowych korzystających z lokali miejskich na poziomie 27,06 zł/m². Jednocześnie koszty utrzymania lokalu w miejskiej kamienicy, a drewnianym domku są nieporównywalne. Ogrzewanie, eksploatacja i przeprowadzane przez nas remonty to w przeliczeniu na metr niemal drugie tyle – około 25 zł/m². Zresztą sam Zarząd Dzielnicy Śródmieście potwierdził to zapisując w uchwale 11249/2023 z dnia 8 marca 2023 r. "W przypadku (...) Domków Fińskich na Jazdowie, stawki określone są każdorazowo indywidualnie przez Zarząd Dzielnicy Śródmieście m. st. Warszawy".

Nie kwestionujemy potrzeby uporządkowania zasad najmu ani stabilnych, wieloletnich umów. Zabiegamy o to przez wiele lat. Pytamy jednak, czy jednolita stawka, nieuwzględniająca specyfiki zabytkowych, drewnianych domków fińskich jest sprawiedliwa? Od początku naszego istnienia dzielimy się wynajmowaną przez nas przestrzenią z setkami organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, artystami współorganizując liczne wydarzenia. Obsłużyliśmy tysiące zapytań o możliwość skorzystania z przestrzeni Osiedla – działając w formule Miejsca Aktywności Lokalnej i zasad ekonomii współdzielenia.

Czy miasto Warszawa musi zarabiać na trzecim sektorze?

Kryzys, który nie jest tylko finansowy

Problem nie sprowadza się wyłącznie do wysokości czynszu. Problemem jest model, w którym: **organizacje pozarządowe realizują zadania publiczne; biorą odpowiedzialność za delegowane przez państwo działania pożytku publicznego w zakresie edukacji, integracji, kultury i wsparcia społecznego; a jednocześnie funkcjonują w warunkach chronicznej niepewności infrastrukturalnej i finansowej.**

To prowadzi do wypalenia osób liderek, zmniejszania się zespołów, powstawania wewnętrznych napięć, a w konsekwencji rezygnacji najbardziej doświadczonych osób.

Nie piszemy tego jako oskarżenie. To szczerzy i otwarty opis realnego stanu, bo czujemy, że nasza bezsilność przekroczyła punkt krytyczny. Wiele zespołów spośród organizacji działających w Wolnym Jazdowie funkcjonuje na granicy płynności finansowej. Po 13 latach rozmów i negocjacji z przedstawicielami władz Dzielnicy Śródmieście i m.st. Warszawy, wyczerpały się znane nam narzędzia dialogu na poziomie lokalnym.

W debacie publicznej coraz częściej mówimy o odporności społecznej – w kontekście konfliktów zbrojnych, kryzysów migracyjnych, polaryzacji czy zdrowia psychicznego. Miasto Warszawa również o tym mówi. Odporność nie powstaje jednak wyłącznie w dokumentach strategicznych ani w programach grantowych. Powstaje w miejscach, gdzie ludzie mają stabilną przestrzeń do budowania relacji, zaufania i współdziałania. Świat inwestuje ogromne środki w rozwijanie kompetencji przyszłości, przywództwa opartego na zaufaniu i współpracy. Na Jazdowie te kompetencje powstają codziennie – organicznie, poprzez praktykę wspólnego działania.

Jednocześnie chcemy powiedzieć wprost: osoby liderek nie są zasobem niewyczerpywalnym. Organizacje pozarządowe od lat funkcjonują w warunkach niepewności finansowej. Towarzysząca jej długotrwała niestabilność infrastrukturalna, brak przewidywalnych zasad i brak poczucia partnerskiej relacji z instytucjami publicznymi prowadzą do wypalenia. Ostatecznie wszyscy ponosimy te koszty – w postaci osłabienia lokalnych wspólnot, utraty doświadczonych liderów i lidererek oraz zmniejszenia zdolności społeczeństwa do reagowania na kryzysy.

To koszt rozproszony, ale realny i znacznie wyższy niż doraźne oszczędności czy dochody budżetowe. A konsekwencją jest erozja kapitału społecznego, przerwanie ciągłości działań i utrata kompetencji budowanych latami. Odbudowa takich zasobów jest procesem długotrwałym i kosztownym, znacznie bardziej niż ich odpowiedzialne zabezpieczenie.

Można przez lata działać przy wysokim poziomie odpowiedzialności i niskim poziomie stabilności. Nie da się tak działać bez końca. I my, Społeczność Wolnego Jazdowa, stoimy w takim miejscu.

Potrzeba debaty ponad podziałami

Nie chcemy, aby sprawa Wolnego Jazdowa stała się elementem bieżącego sporu politycznego. Nie szukamy protekcji. Nie oczekujemy interwencji partyjnej.

Zwracamy się do Państwa, ponieważ to Parlament jest miejscem rozmowy o modelu Państwa i relacji między władzą publiczną a społeczeństwem obywatelskim.

Wnosimy o wsparcie dla Jazdowa – stworzenie przestrzeni dialogu i platformy do wypracowania adekwatnych rozwiązań.

W szerszym kontekście jesteśmy gotowi:

1. Do uczestnictwa w ponadpartyjnej debacie eksperckiej dotyczącej modelu infrastrukturalnego wsparcia organizacji pozarządowych w Polsce i stworzenia prawnych podstaw dla mechanizmów partnerstw społeczno-publicznych umożliwiających stabilne realizowanie zadań publicznych przez NGO na partnerskich zasadach.
2. Do wypracowaniu wspólnej analizy, czy obecne mechanizmy finansowania i najmu lokali publicznych sprzyjają trwałości organizacji realizujących zadania z katalogu działalności pożytku publicznego.
3. Do przygotowaniu rekomendacji systemowych, które oddziela działalność społeczną od logiki komercyjnej.

Wolny Jazdów może być studium przypadku. Nie wyjątkiem, lecz przykładem.

Miejsce dla każdego, kto chce współodpowiedzialności i jej upowszechnienia

Na Jazdowie od lat spotykają się osoby o różnych poglądach, w różnym wieku, z bardzo różnych środowisk. To miejsce działa dlatego, że opiera się na wzajemnym szacunku, nauce współodpowiedzialności i niesienia pomocy.

Dziś potrzebujemy tej samej postawy w wymiarze publicznym.

Potrzebujemy rozmowy o tym, jak Państwo i samorząd mogą realnie wzmacniać organizacje społeczne, zamiast, często nieintencjonalnie, osłabiać je przez mechanizmy niedostosowane do ich specyfiki czy po prostu na nią ślepe.

Decyzje podejmowane dziś w sprawie takich miejsc jak Wolny Jazdów będą miały konsekwencje wykraczające daleko poza jedno miejsce lokalnej aktywności, jedno osiedle i jedno miasto. Będą sygnałem, w jaki sposób państwo wspiera model obywatelskiej aktywności i w jaki sposób wspiera oddolne organizacje – czy traktuje je jako partnera, czy wyłącznie jako rynkowego najemcę nieruchomości.

Jazdów jest miejscem, w którym odporność społeczna jest budowana w praktyce przez tworzenie lokalnej wspólnoty. To dużo więcej niż tylko kilka domków fińskich z ogródkami w centrum Warszawy. Nasze doświadczenia sprzed 4 lat pokazują, że organizacje pozarządowe potrafiły zareagować na kryzys wojenny związany z wybuchem wojny w Ukrainie praktycznie tego samego dnia. To nie przypadek, że Ołena Zeteńska, pierwsza dama Ukrainy, dziękowała za zaangażowanie Polek i Polaków filmem z ujęciami z Wolnego Jazdowa.

Nie prosimy o przywileje. Prosimy o adekwatność.
Jesteśmy gotowi do rozmowy.

Liczymy na Państwa pomoc, zaangażowanie, ale przede wszystkim – odpowiedzialność i wrażliwość ponad podziałami.

Z wyrazami szacunku,
Społeczność Wolnego Jazdowa

Czym jest Wolny Jazdów?

- [WARSZAWA. ARCHITEKTURA, SPOŁECZNOŚĆ | ODC. 2 | Osiedle Jazdów](#)
- [Osiedle Jazdów: wiejska enklawa w centrum Warszawy](#)
- [Festiwal Otwarty Jazdów 2021](#)
- [OPEN DAY JAZDÓW - spotkanie prezentujące działalność Otwartego Jazdowa](#)
- [Nasza Innowacja "Kulturalne Centrum Samopomocy / Wzajemnia"](#)